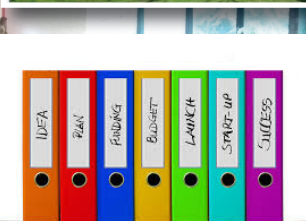

Professioneel Beheer en Bestuur in de Kerk

Een besturencursus of vier losse studiedagen op
initiatief van het R.K. Bisdom Haarlem-Amsterdam,
de Stichting KSBW en de Vrije Universiteit

2018

Bisdom Haarlem-Amsterdam
(023) 511 26 00
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

**Diocesaan Heiligdom
OLV ter Nood**
(072) 505 12 88
www.olvternood.nl

Inleiding

De Kerk is gemeenschap van gelovigen, instituut, sociale beweging, pijler van de christelijke traditie en cultuur en drager van cultureel erfgoed. Zij zoekt in deze tijd en in een sterk veranderde context opnieuw haar plaats in de samenleving. De geschiedenis van de Volkskerk - met in elke wijk of buurt een eigen lokale gemeenschap en kerkgebouw – breekt haar nu op. Een al te grote versnippering kan een bedreiging vormen voor haar voortbestaan.

Gelukkig wordt zij ook gedragen door een toenemende behoefte aan zingeving en betekenisgeving en een wederopstanding van particulier initiatief in Nederland.

Mensen geven veel geld aan goede doelen en zetten zich in hun vrije tijd om niet in voor anderen.

Deze situatie vormt vandaag een uitdaging voor de besturen van de grotere parochies, fusieparochies of samenwerkingsverbanden. Het vraagt om een professionalisering van beheer en bestuur, om bestuurskwaliteiten die deze ontwikkelingen kunnen legitimeren en effectueren en garant staan voor de continuïteit van het pastoraat.

Ben jij:

- **actief in een Kerkbestuur of Parochiële Caritas Instelling (PCI)** en wil je je kennis en vaardigheden verbeteren? Dan bieden wij deze vier studiedagen aan. Het verdient aanbeveling minstens de eerste dag en naar behoefte een of meer van de andere dagen te volgen.

of

- jong en **nog niet bestuurlijk actief**, maar maatschappelijk betrokken en bewogen en wil jij het vak van professioneel besturen onder de knie krijgen? Wil je dat doen vanuit een katholieke levensovertuiging? Dan bieden wij deze studiedagen als cursus aan met de mogelijkheid een certificaat te verkrijgen. Jij kunt daarmee bij het Bisdom een gecertificeerd kerkbestuurder worden / je kwalificeren als potentieel bestuurslid van een kerkelijke organisatie.

Wij bieden een traject waarin je leert:

- het specifieke van de kerkelijke organisatie te kennen. Zij wordt geregeerd door een eigen wetgeving en is anders dan een gewone stichting of vereniging naar burgerlijk recht;
- kennis te nemen van het diocesane beleid met betrekking tot onze Kerk in een verander(en)de samenleving.
- wat de uitdaging van de Kerk is in deze tijd: een missionaire opdracht in een uitdagende tijd;
- hoe je de financiële basis van de organisatie kunt verstevigen door middel van een duurzaam en 'mission driven' investment beleid;
- wat andere mogelijkheden zijn voor financieel draagvlakverbreiding (i.e. fondsenwerving, nalatenschappen, vriendenstichtingen);
- goed om te gaan met de vrijwillige inzet van veel mensen. De vanzelfsprekendheid

- van die inzet is voorbij, de bereidheid is vaak onverminderd groot;
- op een planmatige manier gestalte te geven aan de Missionaire opdracht van de Kerk.

Tijdsbesteding

- **Voor deelnemers/bestuursleden:**
minimaal één, maximaal vier zaterdagen verspreid over het jaar.
of
- **Voor cursisten**
vier zaterdagen in de loop van één jaar.

Certificaat

Alle cursisten die ter afsluiting een ‘plan van aanpak/ reflectie in een eigen bestuur’ - al dan niet fictief - hebben geschreven, ontvangen een certificaat, ondertekend door het Bisdom, de Stichting KSBW en de Vrije Universiteit. Zolang de cursus loopt kan men eventueel in een ander jaar een studiedag inhalen om het certificaat te verkrijgen.

Locatie

Diocesaan Missionair Centrum, Hoogeweg 65 te Heiloo

Programma

De studiedagen duren van 10.30 – 16.00 uur.

De dag kan - desgewenst - begonnen worden met het bijwonen van een Eucharistieviering om 9.45 uur in de kapel van het Julianaklooster.

Per dag komen minimaal twee inleiders aan bod.

Je krijgt een lunch aangeboden en kan bij een drankje nog even napraten.

Aanmelding

- **Cursisten** geven zich bij voorkeur op vóór 5 maart 2018.
- **Deelnemers** voor de losse studiedagen moeten zich steeds **14 dagen vóór** de betreffende zaterdag opgeven in verband met de voorbereiding en catering. Niet bijtijds opgegeven is dus NIET kunnen deelnemen.

Aanmelding via email: secretariaat@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Kosten

De kosten per module bedragen € 225,-. De totale kosten bedragen € 900,-

De Stichting KSBW neemt deze kosten geheel voor zijn rekening. Het kost jou dus niets. Wie aan de cursus deelneemt moet in principe alle dagen deelnemen om ook een certificaat te kunnen krijgen.

Programma voor 2018

Zaterdag 24 maart 2018

Het besturen van een parochie in de context van vandaag

Ochtend:

Hulpbisschop **Mgr. dr. J. W. M. Hendriks** en

Th. J. van der Steen MBA, algemeen econoom van het bisdom.

Inmiddels is het meer dan een jaar geleden dat de diocesane gespreksnotitie 'Kerk in een verander(en)de samenleving' is verschenen. Wat is er sindsdien gebeurd en wat dient er de komende jaren in ons bisdom te gebeuren?

Drie aspecten uit deze nota zijn voor deze studiedag van belang:

- wij kunnen de toekomst van Gods Kerk niet geheel plannen. We mogen erop vertrouwen dat er altijd toekomst is;
- we zijn wel verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van de gemeenschappen die onder het bestuur van een parochie vallen;
- daar waar de gemeenschappen kwetsbaar klein en financieel zwak geworden zijn (vitaliteitscriteria), moeten we maatregelen durven te nemen met het oog op de continuïteit van het pastoraat.

Middag:

Mr. drs. R. W.L. Russell en

een casus van de R.K. Parochies in Amsterdam Nieuw West

Wat betekent het goed besturen van een parochie? Hoe liggen de interne relaties en de externe verantwoordelijkheden? Wat zijn de taken? Hoe zit het met bestuurdersaansprakelijkheid? Etc.

Vervolgens kijken we naar een casus uit de praktijk. Hoe gaan zij om met kerksluitingen? Hoe geven zij gestalte aan de missionaire opdracht van de Kerk?

Zaterdag 2 juni 2018

Financiële draagvlakvergroting en beheer van (on)roerend goed

Ochtend:
Prof. dr. Th.N.M. Schuyt (VU-Amsterdam)

De cursisten/deelnemers worden bekend gemaakt met het begrip, met de geschiedenis van het particulier initiatief in Nederland, de actuele betekenis en de toekomst ervan. De cursisten krijgen cijfermatige overzichten en trends op basis van het onderzoek “Geven in Nederland”. De particulier filantropische sector wordt in kaart gebracht en de Nederlandse ontwikkeling wordt in een internationaal kader geplaatst.

Middag:
Drs. B. Stam en **drs. C. Wentges**

Hoe onderhoudt een kerkgemeenschap in de praktijk een goede relatie met haar leden en donateurs? Inzicht wordt gegeven in een goede geldwerving / Aktie Kerkbalans. De dag wordt afgesloten met een presentatie over het beheer en de herbestemming van (on)roerend goed.

Zaterdag 22 september 2018

Het eigene van een kerkelijke organisatie en het aansturen van/ omgaan met veel vrijwilligers.

Ochtend:
Mr. M. Wijnbeld

De eigen-aardigheid van een kerkelijke organisatie. Het bestuur van een kerkelijke instelling is net even anders dan van een andere maatschappelijke organisatie. De lokale kerkelijke gemeenschap is meer en meer onderdeel van een groter samenwerkingsverband en onderdeel van het bisdom. Het kent daarom eigen (juridische) spelregels.

Middag:
Drs. M.J.F. van Helvert

Een kerkgemeenschap is een lokale vrijwilligersorganisatie die vanuit een groter geheel ‘ideologisch’ wordt aangestuurd. Dat vraagt om een aparte bestuursstijl. De vanzelfsprekende inzet is er niet meer. Een en ander vraagt in deze tijd een andere aansturing.

Zaterdag 24 november 2018

Bouwen aan de Toekomst

Ochtend:
Hulpbisschop **Mgr. dr. J. W. M. Hendriks** en
Dr. Trees Versteegen

Middag:
Drs. T. Koot MLD

“Door de krimp en de daarmee samenhangende problemen, lopen we het gevaar in onszelf besloten te raken. We zijn vaak zozeer bezig met materiële zaken en met de pastorale en liturgische wensen van onze eigen kleine gemeenschap dat we onze kernmissie vergeten, namelijk om de boodschap van het Evangelie uit te dragen en in onze tijd verstaanbaar te maken.” (Uit: “Kerk in een verander(en)de samenleving”, pag. 2, november 2016)

- De missionaire opdracht van onze Kerk. De Kerk als gemeenschap.
- Hoe kan de Kerk haar opdracht zichtbaar maken en relevant zijn voor de samenleving? Hoe kan een parochie en (I.)P.C.I bestuur meer gezamenlijk optrekken en wat zegt het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een (Inter)Parochiële Caritas-Instelling daarover?
- Hoe kan het diocesane beleid omgezet worden naar parochieel beleid en hoe kan er visie en strategie ontwikkeld worden voor de parochie?

Mgr. J. Hendriks is sinds 2011 hulpbisschop en vicaris-generaal van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Hij studeerde theologie en canoniek recht in Amsterdam, Rolduc en Rome. Werd priester gewijd in 1979. Hij heeft verschillende publicaties op zijn naam staan over o.a. het Kerkelijk Recht en Vaticanum II. Hij was werkzaam in het pastoraat, docent aan verschillende grootseminaries en rector van het grootseminarie 'De Tiltenberg'. Op 30 september 2017 werd in Rome bekend gemaakt dat mgr. Hendriks door paus Franciscus is benoemd tot lid van Apostolische Signatuur, de hoogste rechtbank van de Rooms Katholieke Kerk.

Thom van der Steen is de algemeen econoom van het bisdom Haarlem-Amsterdam.

Daarmee staat hij onder andere aan het hoofd van de financiële afdeling van het bisdom. Zijn professionele ervaring heeft Thom opgedaan bij internationale beursgenoteerde bedrijven in senior financiële management posities. Hij heeft o.a. een MBA behaald aan TiasNimbas.

Reinier Russell (1965) studeerde rechten met een specialisatie economie aan de Vrije Universiteit, Amsterdam. In 1990 werd hij advocaat en in 1998 managing partner van Russell Advocaten. Hij is gespecialiseerd in het ondernemingsrecht en het arbeidsrecht en adviseert grote en middelgrote ondernemingen inzake hun dagelijkse bedrijfsvoering. Hij werkte mee aan verschillende boeken over het ondernemingsrecht en het arbeidsrecht. Enkele hiervan verschenen in de eigen publicatiereeks van Russell Advocaten. Naast zijn werk is Reinier Russell actief in verschillende filantropische organisaties. Hij is mede-initiatiefnemer van de PAO-opleiding "Jong Bestuurstalent voor Filantropische Vermogensfondsen".

Theo Schuyt is hoogleraar Filantropische Studies aan de VU in Amsterdam en daarnaast bijzonder hoogleraar Filantropie en Sociale Innovatie aan de Universiteit van Maastricht. Schuyt heeft in 1993 het onderzoek 'Geven in Nederland' gestart. Vanaf 2001 bekleedt hij de leerstoel 'Filantropische Studies' aan de VU; het is de eerste leerstoel in Europa op dit gebied. Hij is voorzitter van het 'European Research Network on Philanthropy' (ERNOP), bestuurslid van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF), adviseur van de lokale gemeenschapsfondsen in Amstelveen en Maastricht, voorzitter van de Stichting Behoud en Herbestemming Religieus Erfgoed (BHRE), en lid van de Raad van Advies van de Kansspelautoriteit. Meer informatie op de volgende websites:

www.gevenin nederland.nl; www.giving.nl ; www.ernop.eu; www.bhre.nl

Baukje Stam studeerde sociologie aan de Universiteit van Tilburg en zij deed daarna een specialisatie in marketing (NIMA C), ze heeft ruim 10 jaar ervaring in fondsenwerving. Zij ondersteunt non-profitorganisaties met het ontwikkelen

van strategie, marketing en de implementatie daarvan. Ze is zelfstandig adviseur en heeft een eigen bureau. Baukje werkte onder meer voor de Wilde Ganzen, de Unie KBO, Terre des Hommes en Artsen zonder Grenzen. Ze is als bestuurslid betrokken bij de Stichting Vrienden van Abrona, die zich inzet voor dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking.

Charlotte Wentges is per 1 september 2017 als bouwinspecteur in dienst van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Zij controleert en adviseert parochies en

het bisdom ten einde een optimaal beheer van kerken, bijgebouwen en vastgoed te realiseren. Zo adviseert Charlotte o.a. in subsidietrajecten van monumenten en was zij eerder werkzaam voor Stadsherstel Amsterdam, Monumentwacht Noord-Holland en Bouwadvies Groot Holland BV.

Marieke Wijnbeld studeerde Nederlands Recht aan de Universiteit Utrecht, met als specialisatie privaatrecht. Momenteel studeert ze canoniek recht aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Sinds 2007 werkt zij als jurist voor de Rooms Katholieke Kerk. Zij richt zich op de brede juridische advisering voor kerkelijke instellingen, waaronder bisdommen, parochies en PCI's. Zij houdt zich o.a. bezig met diocesane regelingen, samenvoeging van parochies, fiscale regelingen voor de RK Kerk, kerkelijk vastgoed, rechtspositieregelingen en regelgeving rondom het beheer van begraafplaatsen.

Mevrouw Wijnbeld heeft een eigen juridisch bureau, MAÄT juridische diensten. Ze is daarnaast o.a. betrokken bij de Raadscommissie Burgers en Samenleving van de gemeente Roermond.

Martijn van Helvert is sinds november 2014 lid van de Tweede Kamerfractie van het CDA. Hij was fractievoorzitter van het CDA in Provinciale Staten van Limburg, gemeenteraadslid en campagneleider van het CDA in Limburg. Martijn is buitenlandwoordvoerder van de CDA-fractie. Uit interesse en door zijn betrokkenheid bij het werk van vrijwilligers in de kerk, in het verenigingsleven en in de politiek heeft hij zich verder in het fenomeen "vrijwilligerswerk" verdiept. Zo is hij naar de VS gegaan om te leren van de benadering en de inzet van vrijwilligers in Amerikaanse verkiezingscampagnes. Deze ervaringen heeft hij vervolgens met succes weten te vertalen naar de Nederlandse situatie.

Trees Versteegen is teamleider van de Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling (D.K.C.I.) van het Aartsbisdom Utrecht. De D.K.C.I.

ondersteunt onder meer parochiebesturen en caritasinstellingen en adviseert over praktische mogelijkheden op het terrein van caritas. Trees studeerde (o.a.) theologie en management economie. In 2013 promoveerde zij op het proefschrift: "Geleefde genade".

Tom Koot is verbonden als associate trainer bij Xpand, een organisatie die actief is op het gebied van management en leiderschap vanuit een christelijke levensvisie. Xpand International werkt in o.a. Nederland, Duitsland, België, Zwitserland, Oostenrijk en Albanië. Verder is Tom werkzaam bij KPC groep als senior consultant en oud-bestuurder bij een parochie in 's-Hertogenbosch.

Bisdom Haarlem-Amsterdam
(023) 511 26 00
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Diocesaan Heiligdom OLV ter Nood
(072) 505 12 88
www.olvternood.nl